

Številka: Up-417/16-25

Datum: 9. 4. 2021

PRITRDILNO LOČENO MNENJE SODNIKA DR. MATEJA ACCETTA K ODLOČBI ŠT. Up-417/16 Z DNE 18. 3. 2021

1. Pričujoča zadeva naslavlja znano vprašanje ustavnosodne presoje kolizije med pravico do varstva časti in dobrega imena (kot izhaja iz pravic iz 34. in 35. člena Ustave) ter pravico do svobode izražanja (iz prvega odstavka 39. člena Ustave), o katerem sem svoje, od večine sodniških kolegov nekoliko drugačno stališče predstavil že v zadevi *Hribar*.¹ V tem ločenem mnenju na kratko pojasnujem, zakaj tudi moj pristop v tej zadevi vodi do istega rezultata presoje kot večinski, zaradi česar sem torej izrek odločbe brez zadržkov lahko podprl, čeprav se z večino še vedno razhajam glede izhodišč presoje in deloma tudi glede izpeljave te presoje v konkretni zadevi.

2. V omenjenem ločenem mnenju v zadevi *Hribar* sem že obrazložil stališče, da gre Ustavno sodišče po moji oceni predaleč, če ob presoji odločitev rednih sodišč vedno opravi vse – kot jih ustaljena presoja opredeljuje – tri korake presoje: (1) ali je sodišče sploh izvedlo tehtanje (torej, ali ni prezrlo ene od pravic); (2) ali je pri tehtanju upoštevalo vse odločilne okoliščine oziroma merila; ter (3) ali je glede na pomen in cilj pravic v koliziji ustrezno ovrednotilo posamezne okoliščine oziroma merila in vsaki od pravic dalo ustrezno težo. Kot sem zapisal že v onem (tedaj odklonilnem) ločenem mnenju,² menim, da je povsem prav, da Ustavno sodišče vedno izvede prva dva koraka presoje, da pa gre po moji oceni predaleč, če vedno opravi tudi tretji korak, kolikor ga razume (tudi) kot preizkus ovrednotenja pravic in meril v luči konkretnih dejanskih okoliščin oziroma kot vsebinsko odločitev glede na oceno pravno upoštevni dejstev v konkretnem primeru kolizije pravic.

3. Tu najprej ponavljam in morda še dodatno pojasnujem, kar sem v zadevi *Hribar* tudi že nakazal – da tudi tretji korak po moji oceni v bistvu vsebuje dva ločena koraka (ali dva

¹ Glej ločeno mnenje sodnika Accetta k odločbi Ustavnega sodišča št. Up-614/15-21 (*Hribar*) z dne 21. 5. 2018 (Uradni list RS, št. 44/18, in OdlUS XXIII, 23).

² Prav tam, 6. točka mnenja.

pol-koraka) presoje. V prvem Ustavno sodišče najprej preveri, ali je redno sodišče ustrezno pomensko ovrednotilo oziroma vsebinsko opredelilo posamezna upoštevena merila. V drugem pa nato preveri še, ali je tako (ustrezno) opredeljena merila redno sodišče nato ustrezno ovrednotilo tudi v luči konkretnih dejanskih okoliščin in s tem obema pravicama (v seštevku učinkovanja vseh meril glede na upošteveno dejansko stanje) dalo ustrezno težo. V vsebinskem smislu je torej po moji presoji mogoče govoriti o štirih korakih presoje, pri čemer pritrjujem pristopu, po katerem bi Ustavno sodišče vedno presojalo prve tri: ali je redno sodišče prepoznalo, da gre za kolizijo dveh pravic, ali je v tehtanje pritegnilo vsa upoštevena merila ter ali je vsako od meril ustrezno vsebinsko opredelilo. Drugače pa bi po moji presoji zadnji (četrti) korak presoje, ovrednotenje teh meril v luči konkretnih okoliščin, Ustavno sodišče opravilo le izjemoma, ko bi to narekovali posebej utemeljeni razlogi oziroma bi se postavilo vprašanje razumnosti presoje rednih sodišč.³ Ta pristop bi med drugim v večji meri priznaval in potrjeval tudi pomembno in primarno vlogo rednih sodišč pri zagotavljanju ustreznega varstva teh pravic v konkretnih postopkih, kar vsebuje tudi odgovornost za ugotavljanje in oceno pravno upoštevni dejstev.⁴

4. V pričujoči zadevi me sicer, kot že rečeno, tudi opisani drugačni pristop privede do istega izreka. V tej zadevi se namreč pridružujem presoji iz odločbe, da je odločitev Vrhovnega sodišča pomanjkljiva že z vidika drugega in (pol)tretjega koraka presoje.⁵ Konkretnije, pritrjujem presoji iz (28. točke obrazložitve) odločbe, da iz izpodbijane sodbe ni razvidno, da bi Vrhovno sodišče pri ugotavljanju pomena ustrezno upoštevalo merilo povprečnega bralca, kot tudi ugotovitvi, da Vrhovno sodišče ni ustrezno vsebinsko opredelilo merila javne osebe, pri katerem je pomembno razlikovanje med absolutno in relativno javnimi osebami (kot odločba pojasnjuje v 25. točki obrazložitve).

5. Sam pa bi se nato na tej točki presoje ustavil in ne bi nadaljeval s presojo uporabe merila namena zaničevanja v luči dejanskih okoliščin, ki jo odločba opravi v nadaljevanju. Po vsebinski plati me to razlogovanje sicer nagovori – ne zgolj zato, ker tudi sam ocenjujem, da je namen zaničevanja iz (so)besedila spornega članka jasno razviden, temveč tudi zato, ker obrazložitev odločbe v tem delu razumem kot približevanje stališču iz mojega ločenega mnenja v zadevi *Hribar*, v skladu s katerim za kršitev pravice do varstva časti in dobrega imena – oziroma za manjšo težo pravice do svobode izražanja – ni potrebno, da bi bila izjava podana *izključno* z namenom zaničevanja.⁶ Vendar pa, ne

³ Prav tam, 7. in 8. točka mnenja.

⁴ Vidik zadržanosti presoje Ustavnega sodišča je po moji presoji sicer na načelni ravni še zlasti upošteven v primeru zasebnopravnega spora, vendar pa ga ni mogoče zanemariti niti ob obravnavi kazenskih zadev, še posebno tistih, pri katerih ustavni pritožnik ni obdolženec v kazenskem postopku, ampak – kot v pričujoči zadevi – oškodovanec oziroma zasebni tožilec.

⁵ Drugače je bilo pri zadevi *Hribar*, pri kateri je po moji oceni redno sodišče upoštevalo vsa bistvena merila in jih ustrezno vsebinsko opredelilo, sodba pa tudi ni bila nerazumna, zato se po moji oceni Ustavno sodišče ne bi smelo spustiti v presojo, ali je glede na dejanske okoliščine vsaki od pravic dalo ustrezno težo pri končnem tehtanju.

⁶ Prim. 13., 17. in zlasti 25. točko obrazložitve odločbe Ustavnega sodišča v zadevi *Hribar* ter 12.–14. točko ločenega mnenja sodnika Accetta k isti odločbi. V pričujoči zadevi denimo odločba (v 33.

glede na to, v kolikšni meri bi redno sodišče namen zaničevanja smelo oziroma moralo upoštevati glede na presojo, ali je izključno, prevladujoče ali kako drugače zaznamoval sporne izjave, ta korak presoje glede na že ugotovljeni pomanjkljivosti (spregleda merila povprečnega bralca in neustrezne opredelitve merila javne osebe) ni več potreben in zato po moji presoji še toliko manj smotrno v smislu presoje rezultata konkretnega tehtanja med pravicama v luči konkretnih dejanskih okoliščin.

6. Do neke mere je smisel tega dodatnega razlogovanja morda mogoče iskati v tem, da zadeva z njim dobi vsaj na videz nekoliko bolj dokončen in vsebinski epilog, ki (spet vsaj na videz) tudi nekoliko bolj utemelji ugotovitev iz izreka, da je bila pritožniku kršena pravica do varstva časti in dobrega imena. Ker je zaradi narave postopka Ustavno sodišče izdalo zgolj ugotovitveno odločbo in izpodbijane sodbe Vrhovnega sodišča ni razveljavilo, se zdi dodana vrednost takega razlogovanja kot potrebnega epiloga še nekoliko večja. Vendar pa ta korak v resnici po moji presoji ni ne neizogibno potreben za ugotovitev o kršitvi pravice ne dokončni epilog oziroma neizpodbitna potrditev zaključka, da bi vsako sodišče ob (hipotetičnem) ponovljenem tehtanju dalo prednost s to sodbo prizadeti pravici.

7. Po moji presoji je kršitev pravice do varstva časti in dobrega imena nedvomno podana že zaradi prvih dveh (v 4. točki tega mnenja povzetih) razlogov. Ker Vrhovno sodišče pri razlagi spornih izjav ni ustrezno upoštevalo merila povprečnega bralca in ker ni ustrezno vsebinsko opredelilo merila javne osebe, je kršilo pritožnikovo pravico do varstva časti in dobrega imena, ne da bi bilo to odvisno še od nadaljnje presoje, ali bi redno sodišče, če bi ti merili ustrezno upoštevalo in vsebinsko ovrednotilo, na koncu morda vendarle še vedno prišlo do enake odločitve. Povedano drugače: če bi redno sodišče v celoti spregledalo, da gre za kolizijo dveh pravic, potem seveda ne bi imelo smisla preverjati, ali je upoštevalo in ustrezno opredelilo vsa merila; če ne bi upoštevalo in ustrezno opredelilo vseh meril, pa že zato tudi ne bi bilo smotrno preverjati, ali je kljub temu vsaki izmed pravic v koliziji pripisalo ustrezno težo. Do določene mere je v tem pogledu zame podana vzporednica s presojo Ustavnega sodišča pri izvedbi strogega testa sorazmernosti, pri katerem za ugotovitev nesorazmernosti presojanega ukrepa zadošča ugotovitev, da ta ukrep denimo ne zadošča pogoju nujnosti (ker obstaja drug enako učinkovit, a z vidika posega v pravico milejši ukrep), ne da bi sodišče nadaljevalo presojo še z zadnjim korakom in ugotavljalo, ali ni ukrep morda vendarle sorazmeren v ožjem smislu (in torej koristi ukrepa za zasledovani cilj vendarle pretehtajo nad težo posega v prizadeto pravico).

točki obrazložitve) ugotavlja, da je "zaničevalen ton ne le očitno razviden, ampak v spornem članku tudi prevladujoč".

8. Iz navedenih razlogov bi sam torej nekoliko drugače zastavil izhodišča presoje in se ustavil pred zadnjim delom presoje, vsebovanim v 29. do 34. točki obrazložitve odločbe. Tudi ob teh razhajanjih pa sem lahko podprl izrek, s katerim brez zadržkov soglašam.

dr. Matej Accetto
Sodnik